

шляхом розрахунку таких коефіцієнтів: коефіцієнта оборотності активів, період обороту активів, період погашення кредиторської заборгованості. І останнім етапом розробки системи моніторингу на підприємствах машинобудування потрібно здійснити аналіз рентабельності підприємств.

Серед показників кожної групи необхідно вибрати ключові, найбільш чутливі до змін на підприємствах з огляду на динаміку їх змін та об'єднати їх в єдину систему постійного нагляду. Тобто з усієї сукупності можливих показників вибрати ті, які найбільш повно характеризуються теперішній етап розвитку підприємства. В цьому головна ідея інтегрального підходу – відібрати множину коефіцієнтів та спостерігати за динамікою їх змін. Обов'язковим є створення автоматизованої системи для здійснення моніторингу фінансово-економічної діяльності за наведеною вище сукупністю показників, скоригованою керівництвом відповідно до потреб. Дана система моніторингу має бути спрямована на забезпечення спостереження за систематичним надходженням й ефективним використанням фінансових ресурсів, дотриманням розрахункової і кредитної дисципліни, досягненням раціонального співвідношення власних і залучених коштів, фінансовою стійкістю з метою ефективного функціонування підприємства. Використання в процесі фінансового моніторингу та фінансового планування комп'ютерної техніки та інформаційних технологій є однією з найважливіших умов їх якісного та ефективного проведення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Любушин Н.П. Анализ финансово-экономической деятельности предприятий. учеб. пособие для ВУЗов. / Н.П. Любушин, В.Б. Лещева, В.Г. Дьякова. — М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2001. — 471 с.
2. Баканов М.И. Теория экономического анализа. Учебник. / М.И. Баканов, А.Д. Шеремет. — М.: Финансы и статистика, 1997. — 125 с.
3. Любушин Н.П. Анализ финансово-экономической деятельности предприятия / Н.П. Любушин, В.П. Лещева, В.Г. Дьякова — М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2002. — 150 с.
4. Савицкая Г.В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия: Учебное пособие. — Минск: ООО «Новое знание», 2001. — 147 с.
5. Шеремет А.Д. Комплексный экономический анализ деятельности предприятия (вопросы методологии) / А.Д. Шеремет. — М.: Экономика, 1974. — 159 с.

УДК 658(005):502.131.1

ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ УПРАВЛІННЯ СТІЙКІСТЮ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Мушников О.О.

Пропоноване питання формування стратегії управління стійкістю інноваційно-інвестиційного розвитку машинобудівних підприємств. Обґрунтовано етапи управління та необхідність першочергового виділення факторів впливу на стійкість інноваційно-інвестиційного розвитку машинобудівних підприємств.

Ключові слова: *система управління, інновація, інвестиції, інноваційна активність, стійкість, розвиток, інноваційно-інвестиційний розвиток.*

Глобалізація є найсильнішим чинником впливу на інноваційну діяльність будь-якого підприємства. Для підприємства ефективне використання науково-технічних досягнень, їх трансформація в конкретні комерційні результати - одна з умов економічного зростання на тлі економічної глобалізації. В умовах глобалізації світової економіки конкурентоспроможність підприємств значною мірою визначається інноваційно-інвестиційним розвитком підприємства, яке стає не тільки фактором

ефективної діяльності самого підприємства, але і важливою складовою розвитку національної та світової інноваційних систем.

При раціональному побудові стратегії управління стійкістю інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства можна сприяти ефективному використанню конкретних переваг, пов'язаних як з наявністю природних ресурсів, так і науково-технічним потенціалом країни. Інноваційно-інвестиційний розвиток пов'язано з тривалою часовою перспективою. В умовах глобальних трансформаційних процесів відбуваються значні зміни в характері життєдіяльності суспільства, в інноваційно-інвестиційному розвитку, що безпосередньо пов'язано з діяльністю підприємств, із стійкістю їх розвитку.

У зв'язку з вищевикладеним, особливої актуальності набуває проблема формування стратегії управління стійкістю інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства, яка спирається на ефективне використання виробничого та інтелектуального потенціалів підприємства.

Ціллю дослідження є формування та обґрунтування етапів стратегії управління стійкістю інноваційно-інвестиційним розвитком підприємства

Теорія сталого розвитку є в даний момент часу однією з найбільш швидко розвинутих теорій. Неоднозначність поняття стійкості розвитку, якої присвячені роботи багатьох зарубіжних і вітчизняних авторів: Ячменьова В.М. [1], Бармашов К.С. [2], Шумпетер Й. [4] та ін. - , полягає в тому, що її можна розглядати як спосіб утримання рівноваги, як певну стабільність. Стійким буде такий розвиток, при якому добробут майбутніх поколінь буде краще, ніж добробут попередніх поколінь. Але, сучасний розвиток характеризується все більш складними формами і типами організації соціально-економічного життя, однією зі складових якої є стійкий розвиток інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства.

Теоретичною основою стратегії стійкості інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства служить динамічна теорія розвитку підприємства, з якої випливає, що для забезпечення безкризового розвитку підприємству слід діяти з метою приведення його у стан динамічної рівноваги [1, 4]. Однак, для стратегії стійкості інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства покласти в основу тільки лише динамічну теорію є недостатнім. В умовах ринку, кажучи про стратегію стійкості інноваційно-інвестиційного розвитку, мається на увазі стратегія управління з конкретизованими умовами розвитку підприємства.

Стратегія стійкості інноваційно-інвестиційного розвитку машинобудівним підприємством може бути реалізована тільки в рамках системи управління, яка забезпечує вирішення виникаючих проблем підприємства, і залежна від характеру проблем, що підлягають вирішенню.

Інноваційно-інвестиційний розвиток слід розглядати як процес, що пронизує науково-технічну, виробничу та маркетингову діяльність підприємства. Це єдиний у своєму роді процес, системно поєднує науку, техніку, економіку, підприємництво і управління.

Враховуючи мету дослідження, розглянемо стратегію управління інноваційно-інвестиційного розвитку машинобудівного підприємства (рис.1). При цьому необхідно поетапно вирішити наступні завдання: розробити місію і стратегічне бачення підприємства; визначити цілі і підцілі; розробити власне стратегію підприємства. При визначенні цілей розробки стратегії необхідно проведення аналізу зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства, зіставлення результатів, уточнення основних напрямків стратегічного розвитку підприємства, розгляд варіативності можливих стратегій, їх аналіз, уточнення і вибір основної стратегії розвитку підприємства. Після цього необхідно виділити основні заходи щодо реалізації стратегії.

У сучасних умовах підприємство розвивається не автономно, а в тісному зв'язку із зовнішнім середовищем. На нього весь час впливають фактори, що визначають основні напрями його діяльності. Оптимальна сукупність всіх факторів і умов має забезпечити ефективне функціонування підприємства та максимальний прибуток.

Для визначення стійкості інноваційно-інвестиційного розвитку машинобудівного підприємства на ринку необхідно з'ясування факторів, що впливають на можливості виграшу чи програшу в конкурентній боротьбі. У свою чергу, аналіз факторів допомагає виявити сильні і слабкі сторони в своїй діяльності і в роботі конкурентів, розробити заходи та напрямки дії, за рахунок яких підприємство могло б підвищити стійкість інноваційно-інвестиційного розвитку та забезпечити свій успіх.

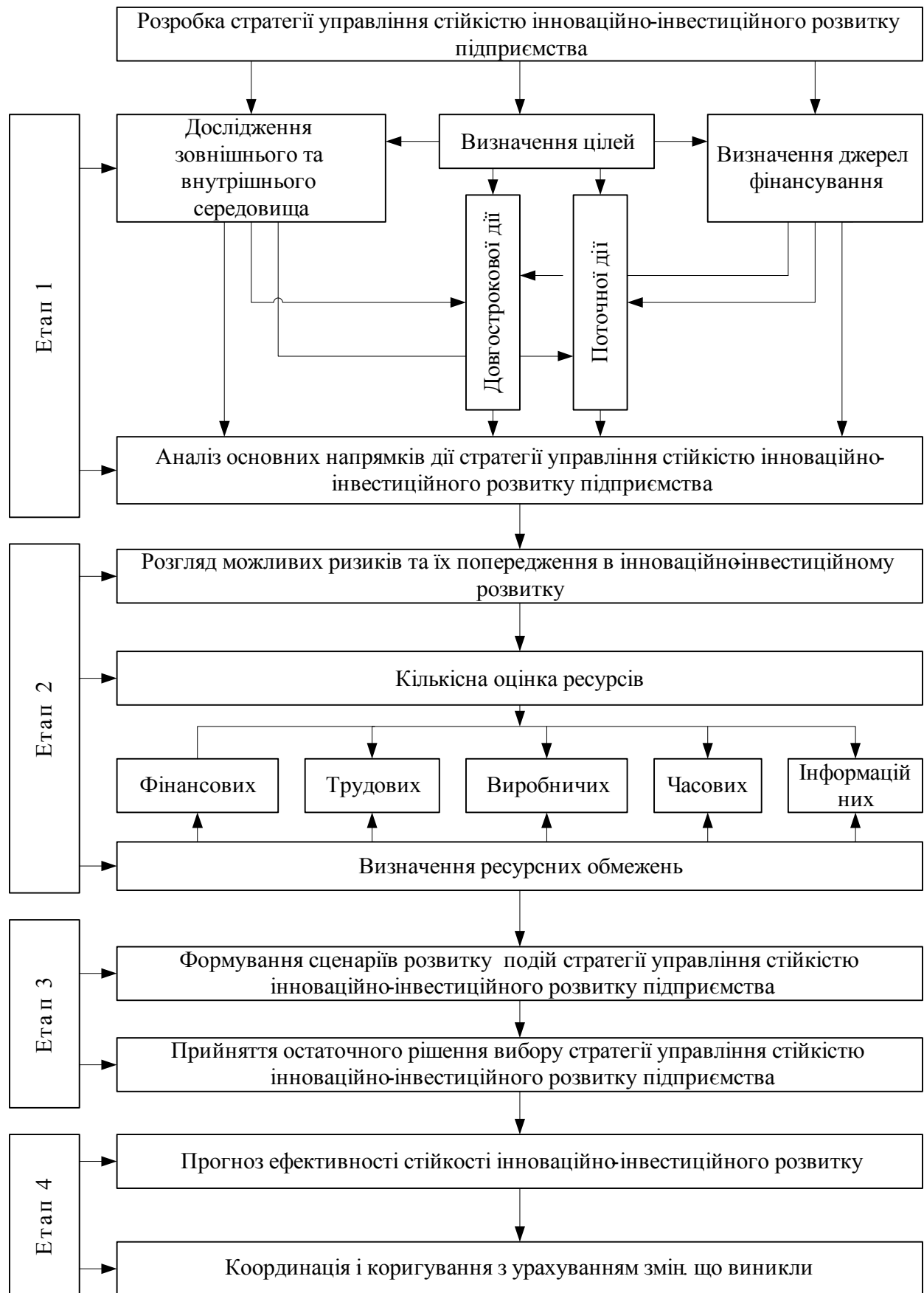

Рис. 1. Етапи стратегії управління стійкістю інноваційно-інвестиційним розвитком машинобудівних підприємств

Основними причинами втрати стійкості інноваційно-інвестиційного розвитку є:
 - зниження кваліфікації кадрів, погіршення науково-технічної бази, зростання витрат виробництва і т.д.;

- технологічні зміни, які можуть призвести до виникнення непереборних недоліків у виробництві або необхідність нових, поки що у відповідній галузі;
- втрата підприємствами здатності до швидкої адаптації (застарівання системи управління, моральний і фізичний знос устаткування, старіння знань і вмінь персоналу тощо);
- ослаблення конкуренції всередині країни;
- відсутність можливостей і стимулів для технічного розвитку підприємства;
- неефективний менеджмент і т.д.

Стратегія управління стійкістю інноваційно-інвестиційного розвитку машинобудівним підприємством передбачає вміння виявляти різного роду фактори, що впливають на рівень стійкості і при цьому використовувати їх вплив в потрібних для підприємства напрямках. Мета підприємства - сприятливо впливаючи на стійкість фактори конвертувати в свої конкурентні переваги.

Системне управління зазвичай здійснюється з позиції якогось одного фактора функціонування і розвитку підприємства, який перетворюється на провідний і визначальний. При цьому вся система управління будується навколо цього провідного фактора. Найбільш широке поширення набула маркетингова система управління. Дана система управління підприємством охоплює всі сторони відтворювального процесу, в тому числі інвестиції в наукові дослідження і розробки, основні виробничі фонди і нові технології, розстановку і підготовку кадрів, організацію праці та технологічного процесу, вибір номенклатури виробленої продукції або надання послуг, проведення цінової політики, визначення ринків збуту, способів просування продукції на ринок та ін. Дана система функціонує при цьому з точки зору завоювання, утримання і розширення позицій підприємства на ринку.

У сучасному світі можна виділити основні фактори, які впливають на підприємство. Пізнання характеру впливу цих факторів сприятиме успішному господарюванню підприємства. Це фактори прямого і непрямого впливу. До основних факторів, які зумовлюють стійкість розвитку підприємства можна віднести: технологічні, виробничі, маркетингові, управлінські. Важливу роль відіграє інтелектуальний потенціал підприємства. Для забезпечення стійкості інноваційно-інвестиційного розвитку машинобудівного підприємства необхідно забезпечити стійке економічне зростання, яке представляє собою здатність господарюючого суб'єкта нарощувати обсяги виробництва і реалізації продукції при підвищенні ефективності використання наявних ресурсів і зменшення ступеня впливу зовнішніх факторів на умови і параметри діяльності підприємства. При цьому необхідно дотримуватися принципів ефективності діяльності господарюючого суб'єкта.

Завданням стратегії управління стійкістю інноваційно-інвестиційного розвитку машинобудівним підприємством є збереження та оновлення вартості підприємства, а це означає, що діагностика потенціалу фінансово-економічної стійкості повинна об'єднувати такі елементи і механізми в єдине ціле, де кожен з них повинен адекватно відображати фінансовий стан системи на різних рівнях управління. Для виживання підприємства в умовах постійного загострення конкурентної боротьби необхідно вміти реально оцінити фінансовий стан, як свого підприємства, так і існуючих потенційних конкурентів.

Підприємство є організаційно - стійкою системою, якщо забезпечено взаємозалежне управління всіма його зв'язками у відповідність з вимогами ринку. Ще одним важливим фактором впливу глобалізації на стійкість інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства є кластерна політика, яка служить формуванню кластерів конкурентоспроможних галузей. Участь підприємства в кластері надає йому переваги в доступі до нових технологій, методів роботи або можливостей здійснення поставок. Вхідні в кластер підприємства швидко дізнаються про прогрес в технології, про доступність нових компонентів і матеріалів, обладнання, про нові концепції в обслуговуванні та маркетингу.

Існують складові елементи стратегії стійкості інноваційно-інвестиційного розвитку машинобудівним підприємством: комерційна, виробничо-технічна, фінансова, організаційно - управлінська, соціальна, які між собою взаємопов'язані.

Виробничу стійкість можна визначити як зростання ефективності використання всіх видів ресурсів, що забезпечують виробництво продукції, а також виробництво нових видів продукції і підвищення рівня механізації виробництва. Виробнича стійкість дуже тісно пов'язана з технологічною стійкістю.

Технологічна стійкість представляє собою постійне зростання ефективності використання у виробничому процесі нових технологій та обладнання, в результаті чого підприємство може випускати нові товари, розвивати інноваційні процеси.

Фінансова стійкість представляє собою зростання рентабельності фінансової діяльності та ділової активності підприємства, які дозволяють зберегти платоспроможність і кредитоспроможність підприємства в умовах допустимої зони ризику і зростання інвестиційної активності.

Ринкову стійкість підприємства можна представити як можливість постійної конкурентоспроможності підприємства та його продукції на ринку, збільшення частки ринку, проведення ефективної цінової політики.

Кожний елемент, розвиваючись, робить свій вплив на загальну стійкість інноваційно-інвестиційного розвитку підприємством, яка характеризується наявністю механізмів саморегуляції. Завдяки їм розвиваються процеси пристосування, які призводять до вирівнювання попиту та пропозиції, витрат і доходів, забезпечується стійкість розвитку.

Сьогоднішні умови функціонування машинобудівного підприємства характеризуються постійною залежністю від усіх суб'єктів загальної інфраструктури. Підприємства постійно співпрацюють з внутрішнім і зовнішнім середовищем, намагаються посилити своє становище на ринку і послабити становище конкурентів. В таких умовах їх діяльність неможливо захистити від негативних впливів. Тому існує проблема економічної захищеності (стійкості) в умовах негативного впливу зовнішнього середовища. Вміння швидко усувати загрози і пристосовуватися до позитивного впливаючих на діяльність підприємства факторів може говорити про стійкість інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства до впливу зовнішнього середовища.

Безліч чинників стійкості інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства дозволяють визначити види стійкості в економічному аспекті.

Внутрішня стійкість являє собою такий стан машинобудівного підприємства, при якому забезпечується стабільно високий результат функціонування. В основі її досягнення лежить принцип активного реагування на зміни середовища господарювання.

Внутрішня середа підприємства формується в залежності від її місії, цілей, які багато в чому визначаються зовнішнім середовищем. Незважаючи на важливість всіх складових внутрішнього середовища підприємства, необхідно відзначити, що підприємство - це, перш за все, колектив працюючих на ньому людей. Від їх здібностей, освіти, кваліфікації, досвіду, ставлення до праці, поведінки і т.п. залежать, в кінцевому рахунку, імідж підприємства, якість продукції, що випускається, розробка інновацій та вміння використовувати науково-технічні досягнення.

Зовнішня стійкість машинобудівного підприємства обумовлена стабільністю економічного середовища, в рамках якого діє підприємство, досягається відповідною системою управління в масштабах всієї країни, тобто управлінням ззовні.

Економічний підхід до стратегії управління стійкістю інноваційно-інвестиційного розвитку машинобудівного підприємства заснований на теорії максимального потоку сукупного доходу, який може бути отриманий за умови збереження сукупного капіталу, за допомогою якого і проводиться даний дохід. Ця концепція передбачає оптимальне використання обмежених ресурсів і використання ресурсозберігаючих технологій.

Розглянемо структуру факторів, що впливають на стійкість роботи машинобудівного підприємства:

- перший рівень - техніко-технологічні чинники і організаційно-економічні фактори. Їх дія пов'язана з виконання основної функції підприємства - перетворення сировини, матеріалів, комплектуючих в кінцевий продукт для продажу на ринку. І тут мета управління полягає в забезпеченні достатності обсягу і структури оборотних активів, джерел фінансування для забезпечення довгострокової виробничої діяльності. При цьому необхідно стежити за фінансовою стійкістю підприємства, щоб її не порушити;
- другий рівень - інноваційні та мотиваційні чинники. Їх дія пов'язана з оновленням науково-технічного та технологічного потенціалу підприємства і спрямоване на розвиток інших складових стійкості підприємства, які вимагають зміцнення фінансів реального сектора економіки і

пошуку довгострокових джерел його фінансування. При цьому треба мати на увазі, що розвиток виробництва у великій мірі залежить від рівня зацікавленості безпосереднього працівника у високопродуктивній і ефективній праці;

- третій рівень - інвестиційні та управлінські чинники. Інвестиційні ресурси виступають головним джерелом забезпечення виробничої діяльності підприємства. Вони виступають як основні ресурси виробництва і як рушійна сила, яка надає дію на кінцевий результат.

ВИСНОВКИ

Механізм функціонування машинобудівного підприємства в умовах ринку обумовлений системою ринкових відносин. Основною вимогою, яку пред'являє ринок до підприємства, є умова працювати так, щоб результатом діяльності був не тільки випуск потрібної суспільству продукції (послуг), але й одержання прибутку. Виходячи з цього, кожне машинобудівне підприємство самостійно приймає рішення в частині того, що, скільки і як виробляти, де і як їх реалізовувати і як розподіляти отриманий дохід. Зрештою функціонування підприємств в умовах ринку передбачає пошук і розробку кожним з них власного шляху розвитку. Іншими словами, щоб не тільки утриматися, але і розвиватися на ринку, машинобудівне підприємство має поліпшувати стан своєї економіки: завжди мати оптимальне співвідношення між витратами і результатами виробництва; вишукувати нові форми застосування капіталу, знаходити нові більш ефективні способи доведення продукції до покупця. Це повинно поєднуватися з повним використанням внутрішніх факторів розвитку виробництва.

Процес вибору найбільш раціональної стратегії управління стійкістю інноваційно-інвестиційним розвитком машинобудівного підприємства в конкретних умовах господарювання ґрунтується на результатах оцінки всіх форм інноваційної діяльності, які проявляються в нововведеннях різних типів. Найбільш важливими факторами ефективності стратегії розвитку є: інноваційний потенціал підприємства; гнучкі організаційні форми які дозволяють ефективно освоювати нововведення; процеси навчання, спрямовані на накопичення специфічних компетенцій за результатами аналізу зовнішніх і внутрішніх факторів; наявність ресурсів, що відповідають потребам розвитку підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ячменьова В.М. Стійкість діяльності промислових підприємств: оцінка та забезпечення : Монографія. / В.М. Ячменьова . — Сімферополь: ВД «АРИАЛ», 2010. — 472 с.
2. Бармашов К.С. Формирование экономического механизма инновационно-инвестиционного процесса в условиях устойчивого развития предприятия / под ред. Бармашовой Л.В. — Вязьма: филиал ФГБОУ ВПО «МГИУ» в г. Вязьме, 2013. — 120с.
3. Друкер П. Задачи менеджмента в XXI веке / П. Друкер. — М.: Изд. дом «Вильямс», 2003. — 432 с.
4. Й. Теория экономического развития (исследование) предпринимательской прибыли, капитала, кредита, процента и цикла конъюнктуры): пер. с нем. / Й. Шумпетер. — М.: Прогресс, 1982. — 401 с.